



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1559/2020
03.09.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић, Добриле Страјина, Катарине Манојловић Андрић и Гордане Џакула, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Алексић, адвокат из ..., против туженог АД за железнички превоз путника „Србија Воз“ Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3353/19 од 12.12.2019. године, у седници одржаној 03.09.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3353/19 од 12.12.2019. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3353/19 од 12.12.2019. године и пресуда Основног суда у Пожаревцу П1 330/18 од 23.07.2019. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожаревцу П1 330/18 од 23.07.2019. године, првим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужени да тужилци на име накнаде трошкова за топли оброк за период од септембра 2015. године, закључно са априлом 2018. године, исплати појединачно наведене месечне износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од доспелости, до коначне исплате. Другим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужени да тужилци на име накнаде трошкова за регрес за период од септембра 2015. године, закључно са априлом 2018. године исплати појединачно наведене месечне износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од доспелости, до коначне исплате. Трећим и четвртим ставом изреке, одбијен је алтернативни тужбени захтев којим је тужила тражила да се обавезе тужени да тужилци на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за период од септембра 2015. године, закључно са априлом 2018. године, исплати појединачно наведене месечне износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од доспелости, до коначне исплате. Петим ставом изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3353/19 од 12.12.2019. године, првим ставом изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиље и потврђена првостепена пресуда. Другим ставом изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиље којим је тражила накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложила да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, применом члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе и разматрања правних питања у интересу равноправности грађана.

Према члану 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 87/18), посебна ревизија се може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда, потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права. Према ставу 2. истог члана, испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије Врховни касациони суд цени у већу од пет судија.

Правноснажном пресудом, одлучено је о захтеву тужиље за исплату накнаде штете за исхрану у току рада и регрес. Имајући у виду различиту праксу Апелационог суда у Крагујевцу о овом правном питању у односу на остале апелационе судове, као и у односу на правно схватање Врховног касационог суда изражено у предметима са идентичним правним и чињеничним стањем, произилази да у конкретном случају постоји потреба одлучивања о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, чиме су испуњени услови из члана 404. ЗПП, на основу чега је и одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку, па је нашао да је ревизија основана.

Према до сада утврђеном чињеничном стању, тужилца је била у радном односу код АД „Железнице Србије“ Београд по основу уговора о раду од 05.02.2003. године. Одлуком Владе РС од 02.07.2015. године извршене су статусне промене код „Железнице Србије“ АД, издвајањем уз оснивање нових акционарских друштава, међу којима је и АД „Србија Воз“. Привредна друштва настала издвајањем из „Железнице Србије“ АД, на основу статусне промене издвајање уз оснивање на основу одлуке Владе РС, од АД „Железнице Србије“ преузимају права, обавезе, опрему, постројења и друга средства за рад, документацију, предмете који су били у функцији обављања делатности, као и запослене који под истим условом настављају радни однос, али и Колективни уговор са припадајућим анексом. Ова друштва стекла су статус правног лица 10.08.2015. године. Након извршених статусних промена „Железнице Србије“ АД, на основу понуде за преузимање уговора о раду, тужилца је закључила анекс уговора о раду са туженим АД „Србија Воз“ на радном месту путнички благајник. Према закљученом уговору о раду са анексима, запослени има право на зараду за обављени рад и време проведено на раду, зараду по основу доприноса запосленог пословном успеху послодавца и друга примања у складу са законом и колективним уговором. У Колективном уговору који се у спорном периоду примењивао код туженог, није наведена новчана вредност спорних накнада, нити су оне новчано

исказане, већ је одређено да је у вредност једног радног часа укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 накнаде регреса, за коришћење годишњег одмора сведена на један радни час. У првостепеном парничном поступку је висина накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса у периоду од септембра 2015. године до априла 2018. године, утврђивана вештачењем у складу са одредбама Општег Колективног уговора из 1995. године (варијанта I) и Општег колективног уговора из 2009. године (варијанта II).

На основу утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев тужиле којим је тражила исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, као неоснован. По налажењу судова, накнада ових трошкова укључена је у вредност једног радног сата, односно основну зараду тужиле, а чињеница да њихова висина није номинално изражена не значи да је тужени то право ускратио тужили јер је слободном вољом учесника колективног преговарања уговорено да ови трошкови чине саставни део основне зараде. Осим тога, по становишту нижестепених судова, износ спорних трошкова није могао бити утврђен на основу колективних уговора који нису били на снази, односно који нису могли бити примењивани у спорном периоду на који се односи потраживање тужиле.

По налажењу Врховног касационог суда, тужила у ревизији основано указује да је у пресудама нижестепених судова материјално право погрешно примењено.

Законом о раду предвиђено је право запосленог на накнаду трошкова у вези са радом. Законом о изменама и допунама Закона о раду („Службени гласник РС”, број 61/05), који се примењује од 01.01.2006. године, предвиђено је и право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора (члан 118. тач. 5. и 6), који морају бити исказани у обрачунској листи за све запослене. Одредбом члана 2. Анекса Колективног уговора туженог („Службени гласник РС”, број 4/06) измењен је члан 57. Колективног уговора, па је предвиђено да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора. Одредбом члана 5. став 1. Анекса, измењен је и члан 61, тако што је одређена вредност радног часа за обрачун и исплату зараде за јануар – јуни 2006. године у висини 53,50 динара, а за период јули – децембар 2006. године 56,00 динара. Члан 5. став 6. Анекса прописује да је у вредност једног радног часа из ст. 1. и 2. овог члана укључена вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 накнаде регреса за годишњи одмор сведена на један радни час. На основу овако предвиђене вредности радног часа не може се утврдити који износ представља накнаду за трошкове исхране и регреса за коришћење годишњег одмора, јер они нису исказани у номиналним износима.

Како је почев од 01.01.2006. године запосленима дато право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, послодавцима је остављена могућност да својим актом утврде висину тих накнада које могу бити веће или мање од накнада предвиђених Општим колективним уговором. При томе, висина ових накнада мора бити одређена линеарно за све запослене, тако што трошкови морају бити исплаћени свим запосленима у истом износу, без обзира на стручну спрему, звање и радно место. У конкретном случају, тужени у току поступка није доставио суду одлуку о висини ових накнада. То не искључује право тужиле на њихову исплату. Не може се прихватити закључивање нижестепених судова да су запосленима, па и тужили, ови трошкови исплаћени кроз висину цене рада, с обзиром

да се тужени није изјаснио о њиховој висини, нити је износ накнаде за регрес и исхрану у току рада номинално исказао у платним листама тужиле, како је то предвиђено Законом о раду. На основу изложеног, могло би се закључити да је тужени (његов правни претходник) у погледу исплате тражених накнада, законске одредбе примењивали на штету тужиле. С обзиром на то да Анекс колективног уговора туженог не садржи конкретне одредбе о висини спорних накнада, тужила може потраживати накнаду у нето износима према параметрима из ранијег Колективног уговора туженог.

Имајући у виду изложено, Врховни касациони суд је оценио да је у пресудама нижестепених судова погрешно примењено материјално право, што је последично довело до непотпуно утврђеног чињеничног стања у погледу обрачуна и висине тражене накнаде за топли оброк и регрес, дато у налазу и мишљењу вештака у две варијанте, па нема услова за преиначење нижестепених пресуда. Висина регреса и топлог оброка може се утврдити вештачењем на основу параметара из ранијих општих аката на основу законске или судске аналогије, па ће првостени суд оценити правилност налаза и мишљења вештака на основу члана 8.ЗПП. Због тога су нижестепене пресуде морале бити укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Првостепени суд ће у поновном поступку, водећи рачуна о правном становишту Врховног касационог суда исказаном у овом решењу, донети на закону засновану одлуку о захтеву тужиле, као и захтевима странака за накнаду трошкова поступка која зависи од исхода спора.

На основу члана 416. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић